

Leo Trotskij: Krigets första år (1915)

Ursprungligen publicerad 4 augusti 1915 i *Nasje Slovo* (Vårt ord), en tidning som gavs ut i Paris av ryska revolutionärer. Ingår i band 9 av Trotskijs verk på ryska, *Sotjinenija*. Översatt till engelska i *Socialism Today*, [nr 180, juli/augusti 2014](#). Här översatt från versionen på [MIA](#). Översättning från engelska, Göran Källqvist.

(På ettårsdagen av krigets inledning skrev Leo Trotskij denna bedömning och perspektiv på situationen, och om behovet av en marxistisk analys och program. Ursprungligen publicerad den 4 augusti 1915 i *Nasje Slovo* (Vårt ord), en tidning för ryska revolutionärer som publicerades i Paris. Detta är första gången den har översatts till engelska, av Pete Dickinson – *Socialist Actions* kommentar.)

Det senaste året – 365 dagar och nätter av oavbruten ömsesidig utrotning av människor – kommer att gå till historien som ett förbluffande bevis på hur mänsklighetens sociala rötter fortfarande håller henne fångslad i skamligt blint barbari.

För att brännmärka de tyska Mausegevären, som har högre kaliber än de allierades gevär, och de tyska granaterna, som sprider sin kvävande stank längre än Ententens¹ granater, myntade de allierades retorik ett speciellt begrepp, ”*barbarie scientifique*” eller vetenskapligt barbari. Ett perfekt begrepp! Vi behöver bara utvidga det till hela kriget och dess samhällshistoriska bakgrund – oavsett statliga och nationella gränser. De tekniska krafter som låg bakom människans utveckling började arbeta för att förstöra samhällets kulturella grundvalar, och framförallt för att utrota mänskligheten: det är den ”industriella mobilisering” som omnämns på den europeiska civilisationens alla språk. Ett utbildat barbari beväpnas med det mänskliga snillets alla erövringar – från Arkimedes till Edison – för att från jordens yta sudda ut allt det som mänskligheten har skapat tillsammans, med hjälp av Arkimedes och Edison. Om tyskarna sticker ut från denna blodiga, vansinniga tävling, så beror det bara på att de är mer omfattande, systematiskt och effektivt organiserade än sina dödsfiender.

Som för att ge mänsklighetens fall den allra mest förödmjukande karaktär, har kriget använt den senaste stolta teknologiska erövringen, flyget, för att driva ner människan i skyttegravar, i smutsiga jordkolor, avlopp, där naturens härskare, uppäten av parasiter, ligger i sin egen lort och väntar på andra grottmänniskor, täckta med löss, medan tidningar och politiker på olika språk säger att det är just detta som nu tjänar civilisationen. Krypande på alla fyra från det mörka ursprungliga träsket använde mänskligheten sitt organiserade sinne för att få inflytande över naturen. Med heroiska revolutionära uppror förde den in element av förnuft i statens strukturer, ersatte blind passivitet, ”av Guds nåd”, med tanken på folklig överhöghet och en parlamentarisk regim. Men i samhällslivets själva grundvalar, i dess ekonomiska organisering, är mänskligheten fortfarande helt i händerna på mörka krafter, bortom förnuftets kontroll, vars samlade motsättningar alltid riskerar att explodera

1 Ententen syftar på alliansen mellan Storbritannien, Frankrike, Ryssland och Japan.

spontant och sedan falla över mänsklighetens huvud i form av internationella katastrofer.

Ett kolossalt, skamligt krig

Den kapitalistiska utvecklingen ryckte Europa ur en medeltida lantlighet och ekonomisk tröghet, och skapade under en rad revolutioner och krig ofullständiga, ”nationella” stater av både stora och små länder, och knöt samman dem i ett övergående och ständigt föränderligt system av motsättningar, allianser och överenskommelser. Efter att den kapitalistiska utvecklingen inte hade lyckats uppnå nationell enhet någonstans hamnade den i konflikt med den statliga struktur som den hade skapat. Under ett halvt sekel sökte den hitta en utväg ur denna konflikt med hjälp av kolonial plundring, som – vilket var ovanligt för Europa – ledde till en ”väpnad fred”. Detta system, där de härskande överklasserna ekonomiskt, politiskt och psykologiskt anpassade sig till militarismens enorma tillväxt, ledde till ett krig om makten i världen – det mest kolossala och skamliga krig historien har upplevt.

Kriget har redan dragit in 7 av de 8 stormakterna och hotar att dra in den åttonde.² För att utvidga sin bas drar det in de andra länderna, det ena efter det andra (diplomatins hela arbete består nu av detta). Det löser automatiskt upp enskilda, underordnade mål i ett system av ömsesidig försvagning, utmattning och utrotning. De allmängiltiga, formlösa och mångsidiga mål som detta invasionskrig har, kombinerar alla raser och nationaliteter, alla statliga system och alla stadier i kapitalismens utveckling, och kastar dem mot varandra. Med detta vill kriget visa att det absolut inte har sitt ursprung i raser eller nationer, i religiösa eller politiska principer – och bara uttrycker det enkla faktum att folk och länder omöjligen kan samexistera på basis av en kapitalistisk imperialism.

Det system av allianser som utvecklades efter det fransk-preussiska kriget skapades av en önskan att med hjälp av en ungefärlig militär balans mellan de stridande parterna skapa en garanti för ländernas stabilitet. Denna jämvikt visar sig i det pågående ”guerre d’usure” (utnöttningskriget) som gör det uteslutet med en snabb och avgörande seger för ena parten, och gör utgången av kriget beroende av en gradvis förbrukning av motståndarens ungefär jämbördiga materiella och moraliska resurser.

Under krigets trettonde månad befinner sig skyttegravarna på västfronten ungefär på samma ställe där de befann sig under den andra månaden. De har bara förflyttat sig något tiotal meter åt endera hållet – med hjälp av tusentals och tiotusentals soldaters kroppar. På Gallipolihalvön och den nya fronten mellan Österrike och Italien ledde skyttegravslinjerna omedelbart till militär hopplöshet. På den rysk-turkiska gränsen är bilden densamma, men i lantlig skala. Bara på östfronten (Ryssland) rullar nu enorma arméer efter en rad rörelser fram och tillbaka nu österut mot det ödelagda Polen, som båda parter lovar att ”befria”.

I denna bild, som har skapats av de kapitalistiska krafternas blinda automatik och de härskande klassernas medvetna skam, finns det absolut inga referenspunkter, som ur militär synvinkel skulle tillåta några som helst förhoppningar om och planer på en avgörande seger för endera sidan. Även om de härskande länderna i Europa hade haft lika mycket historiskt goda avsikter som dåliga, så skulle de ändå ha varit oförmögna att med vapenmakt lösa de problem som orsakade kriget. Det strategiska läget i Europa är ett fysiskt uttryck för den historiska återvändsgränd som den kapitalistiska världen har drivit in sig själv i.

² De sju stormakterna var Tyskland, Storbritannien, Frankrike, Ryssland, Österrike-Ungern, Japan och Italien. Den åttonde som nämns var USA.

Internationalens blodiga brott

Även om de socialistiska partierna under krigets första period var maktlösa att förhindra det, eller hålla härskarna ansvariga, så skulle den internationella socialismen ha haft en mäktig auktoritet bland massorna om den ända från början hade vägrat att ta något ansvar för det globala blodbadet, och om partierna hade använt sina nära band för att varna folket för härskarna och fördöma dem, och förhållit sig avvaktande – i revolutionär mening – och räknat med den oundvikliga svängningen i massornas stämningar. Lurade av militarismen, tyngda av sorg och ökande nöd, skulle massorna ännu mer ha vänt sig till folkets verkliga herdar!

Titta! I desperation griper nu båda de militära maktgrupperna efter varenda litet land: Rumänien, Bulgarien eller Grekland, efter *l'etat du Destin* (ödets land), vars tyngd slutligen skulle kunna bli tungan på vågen åt ena eller andra hållet. Det som under dessa förhållanden verkligen skulle kunna bli avgörande är Internationalen, den internationella socialismens stormakt, vars ord skulle få allt större genklang i massornas sinnen! Det befrielseprogram som den knäckta Internationalens olika sektioner nu släpar i den blodiga smutsen efter generalstabens godståg skulle kunna bli en mäktig verklighet i det socialistiska proletariats internationella appell mot det gamla samhällets alla krafter.

Men även nu är historien den förtryckta klassens styvmor. De nationella partierna införlivade inte bara proletariats första framgångar i sina organisationer, inte bara dess strävan efter fullständig frigörelse, utan också den förtryckta klassens obeslutsamhet, bristande självförtroende och instinkt att underkasta sig staten. Dessa partier har passivt dragits med i världskatastrofen, och tog genom att göra nödvändigheten till en feg dygd på sig att dölja ett principiöst blodigt brott bakom befrielsemytologins lögn. Den militära katastrofen uppstod ur ett halvt sekels internationella motsättningar och blev en katastrof som överfördes till den 50 år gamla Internationalens byggnad. Årsdagen av kriget är också årsdagen för det mest fruktansvärda förfallet av det internationella proletariats starkaste partier.

Den enda utvägen

Och ändå möter vi den blodiga årsdagen utan själsligt förfall eller politisk skepsis. De revolutionära internationalisterna har den ovärderliga fördelen av att med sin analys, sin kritik och revolutionära förutseende ha hållit ställningarna inför världens största katastrof. Vi avvisade generalstabens alla försök att ta "nationella" politiska poänger, inte bara de som var billiga utan också de med högt pris. Vi fortsatte att se saker som de är, kalla dem vid sitt rätta namn och förutse logiken i deras fortsatta rörelse. Vi har sett hur man framför den blödande mänskligheten lade sig till med gamla illusioner, och hur nya program hastigt anpassades till dem i ett galet kalejdoskop. Illusionerna antogs, misslyckades i händelsernas malström och lämnade sedan plats för nya illusioner och fler nya program som rusade mot samma öde och avslöjade sanningen mer och mer. Och den sociala sanningen är alltid revolutionär!

Marxismen är metoden bakom vår syn på den historiska processen och vårt verktyg för att ingripa i denna process, och den kan stå emot slag från 75 mm kanoner och 42cm Mausergevär. Den segrade när de partier som till synes stod under dess fana splittrades. Marxismen är inte en ögonblicksbild av arbetarklassens medvetande – den anger bara de historiska lagarna för arbetarklassens utveckling. Under sin kamp för frigörelse kan själva omständigheternas kraft – som marxismen

analyserar – få arbetarklassen att svika marxismen, men när arbetarklassen förråder marxismen så förråder den sig själv. Genom nederlag och besvikelser, genom tragiska katastrofer når arbetarklassen återigen nya, högre former av självkänedom, den återvänder till marxismen, och befäster och fördjupar i sitt medvetande de senaste revolutionära slutsatser som den har dragit.

Det är den process som vi har upplevt under det senaste året. Logiken i arbetarklassens situation driver kraftfullt bort den från det nationella blockets ok, och – ett ännu större mirakel! – den rensar många socialistiska hjärnor från possibilismens mögel. Trots sina skenbara framgångar framstår de officiella partiernas förhastade försök att ånyo förkunna pikrinsyrans³ revolutionära roll som patetiska och föraktliga, och det gör också deras försök att med hjälp av ständig upprepning inpränta den slaviska illusionen om att det går att ”försvara fosterlandet” utan att lämna den imperialistiska vägen!

Den hopplösa militära situationen, de härskande kapitalistiska klickarnas parasitära girighet som lever på denna hopplöshet, den beväpnade reaktionens vidsträckta spridning, massornas utarmning, och som ett resultat av det arbetarklassens långsamma men stadiga tillnyktrande – det är den sanna verkligheten, vars fortsatta utveckling inte kommer att stoppas av någon kraft i världen! I Internationalens partier pågår en process, ännu så länge bara en ideologisk revolt mot militarismen och den chauvinistiska ideologin – en process som inte bara räddar socialismens ära, utan också visar länderna den enda utvägen ur kriget och dess paroll att fortsätta det ”till slutet”, denna fulländade formulering som hamnar i det ”vetenskapliga barbariets” återvändsgränd.

Att hjälpa denna process är den viktigaste uppgift som finns på vår blodiga och vanhedrade planet!

3 Ett kemiskt ämne som används för att göra sprängämnen.